

Aan het werk in Park 1943, met Rini Biemans op de voorgrond. (foto: Hieke Pars)

Met bewoners werken aan 'echte' en gezonde stadsnatuur

Stadsgeneeskunde volgens 'stadsdokter' Rini Biemans

Vrijwel iedereen onderkent het belang van groen in de stad. Maar de manier waarop het wordt toegepast kan zoveel beter, vindt 'stadsdokter' Rini Biemans. Hij organiseert via het 'Right to Challenge' onderhoudstrajecten waarbij bestaand stadsgroen in Rotterdam wordt omgeturnd in plekken die veel meer toevoegen aan natuurwaarden en gezondheid. Een interview.

Wat vind je in zijn algemeenheid van stadsgroen zoals het nu op de meeste plekken is?

Het woord stadsgroen zegt het al: het wordt nog steeds gezien en behandeld als decoratie en niet als stadsnatuur. We denken over 'groen' nog steeds als zijnde een product. Niet de natuur, maar de geniale kweker of ontwerper wordt gevierd. En dat is jammer, want we zijn zelf natuur. We zijn in essentie biologische wezens, die biologische wetten volgen. In ons geval zijn we 'sociale denkende dieren'; we hebben simpelweg elkaar en de natuur nodig om ons goed te voelen en gezond te blijven.

Wat doe je als 'stadsdokter', wat is je concept?

Ik ben mezelf stadsdokter gaan noemen om de positieve correlatie van stadsnatuur en volksgezondheid te onderstrepen. Ik ben opgeleid als arts en heb een paar jaar als zodanig gewerkt. Ik ben gestopt omdat ik me niet kon vinden in de organisatie van de gezondheidszorg. Preventie is de enige duurzame weg die tot een betere volksgezondheid leidt. 94 procent van onze ziektelast komt simpelweg door ons moderne leven, te weten stress, eenzaamheid, slecht eten en weinig bewegen. Dit zijn de langzame moordenaars van onze tijd en deze zijn moeilijk individueel te benaderen. Het is vele malen effectiever de directe leefomgeving van mensen gezonder te maken en dat is waar stadsgeneeskunde voor staat. Het dagelijks onderhoud is nu juist het domein waarmee je een stad kunt 'genezen'. Dat is in een notendop het concept; organiseer het onderhoud als een investeringsstrategie in volksgezondheid en stadsnatuur in plaats van de kostenpost die het nu is.

Hoe zou de gemeente zich hierin moeten opstellen volgens jou?

De gemeente en professionals zouden vooral bovenstaande boodschap serieus moeten

'Preventie is de enige duurzame weg die tot een betere volksgezondheid leidt'

nemen. De meeste mensen denken nog steeds dat de gezondheidszorg gezonder maakt en de GGD over preventie gaat. Niets is minder waar. We worden als samenleving als geheel ieder jaar ongezonder. Ik geef toe, het staat haaks op onze beleving dat het meest onaanzienlijke - het zorgen voor elkaar en omgeving - de potentie heeft dit te keren. Het is belangrijk dat de buitenruimte schoon, veilig en groen is. Het is immers de plek waar kinderen opgroeien en mensen elkaar ontmoeten. En het dagelijks onderhoud, opruimen en tuinieren, is zowat het gezondste werk dat wij mensen kunnen doen.

Het groenonderhoud is de laatste dertig jaar nauwelijks veranderd en dit staat een werkelijk groene gezonde stad in de weg. Het woord 'groen' wordt overal te pas en te onpas opgeplakt. Het is nietszeggend als je het niet concretiseert. Waarom laten we de stadsnatuur niet voor ons werken? De cijfers spreken voor zich; in 'groene' wijken heb je 15 procent minder overgewicht en 30 procent minder depressies. Als kinderen vanaf hun geboorte vaak buitenspelen is dit supergezond, goed voor hun mentale en motorische ontwikkeling.

Ook kinderen doen actief mee. (foto: Hieke Pars)

... maar je krijgt er soms wel vieze handen van. (foto: Rini Biemans)

Park 1943 met Tuinman Stanley en vrijwilligers van het eerste uur Lyckle en Janet.
(foto: Karin Keijzer)

Is dit concept kansrijk om ook in andere gemeenten toe te passen?

Uiterst kansrijk. We hebben dit in Rotterdam in twintig jaar in de praktijk ontwikkeld en getest. We hebben volop prijzen gewonnen, maar we liepen vast in de gevestigde praktijk, de financiering en de bestekken. We hebben nu in Rotterdam via het Right to Challenge drie trajecten waarmee we trachten deze gevestigde praktijk te transformeren. Dat gaat langzaam maar gestaag. Het grootste probleem is steeds weer dat ambtenaren en bestuurders het niet echt serieus nemen. Daarom ben ik blij dat Stadswerk hier aandacht aan besteedt. Het is wat mij betreft de toekomst; het groenonderhoud wordt natuurbeheer, participatief uitgevoerd en gekoppeld aan een gezonde leefomgeving. Dat is stadsgeneeskunde.

Praktisch gaat het erom dat je vakkundig bent, de taken schoon en groen goed uit-

voert tegen de bedragen die er normaal ook voor staan. Begin met een park en breid langzaam uit, zorg dat er ieder jaar meer mensen meedoen en dat het park en omgeving groener, gezonder en gezelliger wordt. Dit is een zichzelf versterkende cirkel. Om het goed te doen, heb je een takenpakket en budget van rond de 100.000 euro nodig zodat je het hele jaar een vakman of -vrouw kunt inhuren die de taak samen met vrijwilligers en bewoners uitvoert. Gemeenten zouden dit moeten durven. Het risico is nihil en het maatschappelijk rendement enorm. Als je het in een vorm van een fonds giet, kun je er ook andere baathouders bij betrekken, zoals zorgverzekeraars en projectontwikkelaars. *

‘In “groene” wijken heb je 15 procent minder overgewicht en 30 procent minder depressies’

Er wordt ook het nodige afval weggehaald.
(foto: Hieke Pars)